

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 456/2024-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného Advokátska kancelária Granec, spol. s r.o., Kováčska 28, Košice, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9Csp/24/2019 (v súčasnosti Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-9Csp/24/2019) takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9Csp/24/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. B1-9Csp/24/2019 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **500 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť trovy konania **856,75 eur** na účet ustanoveného právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 456/2024-13 z 21. augusta 2024 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9Csp/24/2019 [v súčasnosti Mestského súdu Bratislava IV (ďalej aj „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-9Csp/24/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“)]. Tiež navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadostučinenie 10 000 eur. S prihliadnutím na majetkové pomery a výšku príjmu vo svojej ústavnej sťažnosti požiadal o ustanovenie právneho zástupcu.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 27. mája 2019 domáhal zaplataenia poistného plnenia vo výške 10 336,92 eur s príslušenstvom voči poisťovni. Po doručení dupliky súdu 10. júla 2020 neevidoval zo strany okresného súdu žiaden úkon, preto sa žiadosťou zo 14. júna 2021, adresovanou predsedovi súdu, domáhal konania vo veci. Z odpovede predsedu súdu sp. zn. Spr/704/2021 z 29. júna 2021 vyplýva, že súd určil termín pojednávania na 30. november 2021. Vo veci konajúca sudkyňa zároveň uviedla, že plynulému priebehu konania bránili opatrenia proti šíreniu choroby COVID-19.

3. Prvé pojednávanie vo veci sa napokon uskutočnilo 17. marca 2022, teda takmer tri roky po podaní žaloby. Po prejednaní veci sťažovateľ zaslal súdu písomné podania: doplnenie žaloby z 20. mája 2022, vyjadrenie z 13. júna 2022 a vyjadrenie z 8. augusta 2022. Konajúci súd pristúpil k nariadeniu pojednávania 24. novembra 2023 a termín pojednávania určil na 13. február 2024.

4. Sťažnosťou z 30. novembra 2023, adresovanou predsedovi súdu, sťažovateľ opätovne poukázal na vzniknuté prieťahy v konaní.

5. Z obsahu súdneho spisu, ktorý si ústavný súd vyžiadal po prijatí veci na ďalšie konanie, vyplýva, že súd vo veci rozhodol na pojednávaní 10. septembra 2024. Dopytom na informačnej kancelárii mestského súdu bolo zistené, že voči rozsudku žalobca podal odvolanie 6. novembra 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ namieta dĺžku napadnutého konania najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že konanie od podania žaloby trvá viac ako 4 roky bez toho, aby bolo právoplatne skončené. Vylučuje svoje zapríčinenie o dĺžku trvania konania a poukazuje na to, že opakovane upozorňoval súd na nečinnosť a žiadal o postup súdu vo veci.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, doplnenie ústavnej sťažnosti právnym zástupcom a prehľad procesných úkonov

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

7. Mestský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprV/668/2024 z 19. septembra 2024 opísal priebeh konania z jeho časového hľadiska. Vo vzťahu k dĺžke trvania konania poukazoval na dôvody, ktoré oddŕaľovali rozhodnutie vo veci. V úvode konštatoval, že v období od 4. decembra 2019 do 10. augusta 2020 prebiehala vo veci príprava pojednávania, pričom 19. augusta 2020

bol spis predložený sudkyni na účel určenia termínu pojednávania. Ďalší priebeh konania ovplyvnilo vyhlásenie núdzového stavu, počas ktorého nebolo možné v tejto konkrétnej veci uskutočniť pojednávanie. Prvý termín pojednávania bol nariadený na 30. november 2021. Tento termín pojednávania musel byť zrušený z dôvodu vyhlásenia núdzového stavu. Ďalší termín pojednávania bol stanovený na 17. marec 2022, pričom pojednávanie bolo odročené z dôvodu žiadosti sťažovateľa o vykonanie ďalšieho dokazovania na 7. jún 2022.

8. Pojednávanie uskutočnené 7. júna 2022 bolo odročené na 7. júl 2022 na účel vyhlásenia rozsudku. Súd bol nútený pristúpiť k zrušeniu termínu vyhlásenia rozsudku z dôvodov na strane sťažovateľa, ktorý podaním doručeným súdu 29. júna 2022 navrhol doplnenie dokazovania. Ďalšie pojednávanie súd nariadil na 13. február 2024, pričom toto pojednávanie bolo odročené z dôvodu, že sťažovateľ krátko pred pojednávaním doručil súdu vyjadrenie k veci. Nový termín pojednávania bol stanovený na 28. marec 2024, pričom aj tento termín bol zrušený na základe žiadosti sťažovateľa o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov. Pojednávanie nariadené na 4. jún 2024 bolo odročené na základe žiadosti sťažovateľa z dôvodu kolízie s pojednávaním v inej právnej veci. Na pojednávaní 10. septembra 2024 bol vyhlásený rozsudok.

9. Mestský súd ďalej poukazuje na opakované návrhy sťažovateľa na zmenu žaloby, a to podaniami z 23. novembra 2021, 20. mája 2022, 27. novembra 2023, 25. januára 2024, 24. júna 2024 a 23. augusta 2023. Dodáva, že sťažovateľ opakovane žiadal o vykonanie dôkazov nesúvisiacich s prejednávanou právnou vecou.

III.2. Doplnenie ústavnej sťažnosti:

10. Sťažovateľ prostredníctvom ústavným súdom ustanoveného právneho zástupcu v súlade s konštatovaním ústavného súdu v uznesení, ktorým vec prijal na ďalšie konanie, upresnil označenie konania správnou spisovou značkou. Doplnil argumentáciu sťažovateľa týkajúcu sa požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia a uviedol, že sťažovateľ je invalidným dôchodcom so zdravotnými ťažkosťami, ktoré mu neumožňujú zamestnať sa. V konaní sa domáha zaplata sumy prevyšujúcej desaťtisíc eur, pričom táto suma pre sťažovateľa má vzhľadom na jeho majetkové pomery zásadný význam. Samotnú skutočnosť, že konanie na prvoinštančnom súde trvalo bez rozhodnutia vo veci 5 rokov, považuje za nezlučiteľnú so základným právom na prejednanie veci v primeranej lehote.

III.3. K ústnemu pojednávaniu:

11. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu (teraz mestského súdu) v napadnutom konaní.

13. Predmetom posúdenia ústavným súdom je tvrdenie sťažovateľa o tom, že napadnuté konanie je charakterizované nečinnosťou súdu, ktorú primárne vzhliadal v nedostatočnej aktivite súdu pri nariadovaní pojednávania.

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 318/2022).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v civilnom spore, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v úvode namieta prietahy v konaní týkajúce sa obdobia po ukončení písomnej časti súdneho konania v súvislosti s nariadením prvého termínu pojednávania. Písomnú časť konania možno považovať za ukončenú doručením vyjadrenia sťažovateľa k duplike žalovaného žalovanému 25. augusta 2020. Ešte pred ukončením písomnej časti konania nastali objektívne okolnosti, ktorých charakter neumožňoval súdu posunúť konanie do jeho druhej fázy a nariadiť pojednávanie. V tomto zmysle ústavný súd prihliada na objektívnu skutočnosť spočívajúcu v obmedzeniach vyvolaných šírením ochorenia COVID-19, a to prijatím zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov a vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, ako aj celkovú spoločenskú situáciu v tomto období, ktoré mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania

a pre okresný súd znamenali vytvorenie objektívnej prekážky, aby v sťažovateľovej veci mohol vykonať pojednávanie a vo veci meritórne rozhodnúť. Na základe vyhlášky č. 24/2021 Z. z. pojednávania v iných ako stanovených veciach vykonávané byť nemohli, a to s platnosťou do konca mája 2021.

18. Ústavný súd preto vníma ako pochopiteľné, že konajúci súd pojednávanie bezprostredne po doručení vyjadrenia sťažovateľa k duplike nenariadil. Situácia vzniknutá v dôsledku šírenia ochorenia COVID-19 pretrvávala a konanie negatívne ovplyvňovala. Súd napriek tomu nebol absolútne nečinný a pristúpil k nariadeniu termínu pojednávania v medziobdobí, v ktorom sa pojednávanie uskutočniť mohlo. Zhoršujúca sa situácia týkajúca sa pandémie COVID-19 však zmarila ďalšiu možnosť uskutočnenia pojednávania. Okresný súd však v tomto období konal a termíny pojednávania určil na 21. jún 2021 a 30. november 2021 (termín bol zrušený z dôvodu ošetrenia zákonnej sudkyne a nový termín bol určený na 7. december 2021).

19. Vzhľadom na prijaté uznesenie vlády č. 695/2021, ktorým bol vyhlásený núdzový stav, bol termín pojednávania zrušený. Nad rámec tejto skutočnosti ústavný súd dodáva, že 29. novembra 2021 žalobca doručil súdu vyjadrenie a návrh na zmenu žaloby. S najvyššou mierou pravdepodobnosti možno predpokladať, že pojednávanie by muselo byť odročené aj v prípade, ak by núdzový stav vyhlásený nebol, pretože by nebola zachovaná päťdňová lehota pre žalovaného na prípravu na pojednávanie. Súd ďalší termín pojednávania nariadil 21. decembra 2021 na 17. marec 2022.

20. Časové súvislosti priebehu konania a objektívnej okolnosti spočívajúcej v obmedzeniach súdov vo výkone činnosti na seba nadväzovali, preto vytvorili zdanlivú konštantu nečinnosti súdu. Napriek opadnutiu prekážky na uskutočnenie pojednávania však súd v konaní nepostupoval plynulo.

21. Opierajúc sa o už naznačené zistenia, ústavný súd pristúpil ku skúmaniu sťažovateľom napadnutého konania súdu z hľadiska ústavným súdom konštantne judikovanej potreby posudzovania otázok týkajúcich sa okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

22. Ku kritériu zložitosti veci, oboznámiac sa s obsahom súdneho spisu, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie sa nevyznačuje skutkovou ani právnou zložitnosťou. Predmetom konania je zaplatenie poisťného plnenia, pričom táto agenda spadá do rámca bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Istú mieru náročnosti do konania vnieslo opakované rozširovanie žalobou uplatneného nároku, keď sťažovateľ uplatnený nárok žiadal meniť celkovo sedemkrát.

23. Pri posúdení kritéria správania sťažovateľa v napadnutom konaní ústavný súd vzhliadol viacero okolností, ktoré mali dopad na rýchlosť konania. V tomto smere ústavný súd konštatuje, že negatívne vníma tvrdenie sťažovateľa o tom, že k dĺžke konania nijako neprispel. Sťažovateľovi nemožno uprieť využívanie jeho procesných práv. Posudzujúc časové hľadisko ich uplatňovania, treba však uviesť, že sťažovateľ sa podieľal na celkovej dĺžke trvania konania.

24. Po druhom pojednávaní vo veci okresný súd považoval predmet konania za vyčerpaný a pojednávanie odročil na účel vyhlásenia rozsudku na 7. júl 2022. Sťažovateľ podaniami doručenými súdu 16. júna 2022 a 29. júna 2022 navrhoval vykonanie ďalšieho dokazovania vrátane znaleckého dokazovania a označoval ďalšie dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, čím zapríčinil

nevyhnutnosť zrušenia termínu verejného vyhlásenia rozsudku. Rozšírenie žalobnej narácie a žiadosť o vykonanie ďalšieho dokazovania vyvolali potrebu aktivovať kontradiktórny princíp sporového konania. Okresný súd 1. júla 2022 vydal upovedomenie o zrušení termínu vyhlásenia rozsudku. K návrhom sťažovateľa sa podaním doručeným súdu 21. júla 2022 vyjadril žalovaný. Vyjadrenie žalovaného bolo doručené sťažovateľovi 1. augusta 2022 a tento sa k nemu vyjadril podaním doručeným súdu 9. augusta 2022. Následne už mestský súd 24. novembra 2023 nariadil termín pojednávania na 13. február 2024.

25. Sťažovateľ opätovne podal súdu návrh na zmenu žaloby 1. decembra 2023 a 30. januára 2024, teda v krátkom čase pred plánovaným pojednávaním. Vzhľadom na to, že podanie sťažovateľa doručené súdu 30. januára 2024 bolo žalovanému doručené krátkou cestou na pojednávaní 13. februára 2024, súd konštatoval nedodržanie päťdňovej lehoty na prípravu na pojednávanie a pojednávanie odročil na 28. marec 2024.

26. Dĺžku trvania konania ovplyvnili aj opakované žiadosti sťažovateľa o odročenie termínu pojednávania, pretože pojednávanie žiadal odročiť trikrát (jedenkrát zo zdravotných dôvodov a dvakrát z dôvodu kolízie s inými pojednávaniami, kde vystupoval ako sporová strana, pozn.).

27. Na druhej strane ústavný súd poukazuje na to, že obdobia nečinnosti boli okresným súdom odstránené až iniciatívou sťažovateľa, ktorý po prvom období (odôvodnenej, pozn.) nečinnosti podal 14. júna 2021 sťažnosť predsedovi súdu na prieťahy v konaní, čo v krátkom čase vyvolalo nariadenie termínu pojednávania, a to 21. júna 2021. Rovnaký postup sa opakoval v druhom období nečinnosti súdu, ústavným súdom identifikovaným od augusta 2022 do novembra 2023, keď sťažovateľ 30. novembra 2023 podal sťažnosť predsedovi súdu na prieťahy v konaní a mestský súd následne určil termín pojednávania.

28. Z už uvedeného opisu priebehu konania vyplýva, že súd bol pripravený vydať rozhodnutie vo veci po uskutočnení druhého pojednávania, o čom strany konania upovedomil. Sťažovateľ krátko pred plánovaným verejným vyhlásením rozsudku prehodnotil taktiku konania a požadoval od súdu vykonanie množstva dôkazov na preukázanie žalobou uplatnených a menených nárokov. Priebeh napadnutého konania a prípustnosť z časového hľadiska v zásade neobmedzeného uplatňovania prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany ovplyvňovala jeho osobitosť spočívajúca v tom, že ide o spotrebiteľský spor. Osobitná právna úprava spotrebiteľských sporov obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku vylučuje použitie ustanovení o koncentrácii konania a umožňuje sťažovateľovi ako spotrebiteľovi navrhnúť vykonanie dokazovania až do vyhlásenia rozhodnutia vo veci. Ak sa sťažovateľ rozhodol meniť taktiku v spore s vedomím, že súd plánoval vyhlásiť rozsudok vo veci, musel počítat s oddialením rozhodnutia. Očakávateľné oddialenie rozhodnutia, samozrejme, nezahŕňa oddialenie rozhodnutia spôsobené nečinnosťou súdu.

29. Ústavný súd nepreskúmava jednotlivé úkony sťažovateľa, nehodnotí ich obsah či prínos pre meritum veci. Pri rozhodovaní o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov však zohľadňuje to, čo primárne vplývalo na dĺžku konania. Inak by ústavný súd pristupoval k posúdeniu veci, ak by procesná aktivita sťažovateľa nenarážala na nečinnosť súdu. V tejto konkrétnej veci však súd vykonával jednotlivé úkony zabezpečujúce priebeh konania v neakceptovateľných lehotách.

30. V súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu sa zaoberal postupom súdu v napadnutom konaní a možnosťou vyvolania prietáhov v napadnutom konaní jeho nečinnosťou, resp. nesústreďeným postupom, a okrem už uvedených skutočností konštatuje nasledujúce.

31. Po zabezpečení písomnej časti konania, v čase, keď bolo potrebné vo veci nariadiť pojednávanie, okresnému súdu v tomto postupe bránili objektívne prekážky. Po opadnutí týchto prekážok súd pristúpil k nariadeniu termínu pojednávania, avšak následný priebeh konania nasvedčuje tomu, že vec neprejednal plynule. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje najmä na absolútnu nečinnosť okresného súdu v období od doručenia vyjadrenia sťažovateľa 9. augusta 2022 do nariadenia ďalšieho pojednávania. Súd nariadil pojednávanie po viac ako roku od doručenia vyjadrenia, keď už ako mestský súd 24. novembra 2023 určil termín na 13. február 2024. Ide o obdobie viac ako rok trvajúcej úplnej nečinnosti.

32. Rovnako možno vzhliadať neprimeranosť postupu okresného súdu, ktorý o návrhu žalobcu na zmenu žaloby z 29. novembra 2021 rozhodol až po upozornení sťažovateľa uznesením č. k. 9Csp/24/2019-289 z 28. apríla 2022.

33. Ústavný súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní prietáhov opakovane vo svojej judikatúre (III. ÚS 17/02, IV. ÚS 76/07, I. ÚS 294/2016, III. ÚS 583/2016, III. ÚS 339/2017) konštatuje, že nedostatočné personálne obsadenie súdu, prípadne nadmerná pracovná vyťaženosť, resp. zmena súdnej mapy nesmú ísť v žiadnom prípade na vrub sťažovateľovi, resp. nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

34. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov v ostatných veciach [teda mimo trestnoprávných vecí, rodinnoprávných vecí vrátane vecí podľa prvej a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti Civilného mimosporového poriadku, obchodnoprávných vecí vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až 29 CSP v znení účinnom od 1. júna 2023 a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra, pozn.] od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava III a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava IV.

35. V napadnutom konaní teda došlo k neodôvodnenej nečinnosti zo strany primárne okresného súdu, pričom celková dĺžka napadnutého konania už presiahla päť rokov. Pretože prevažná časť nečinnosti bola spôsobená okresným súdom ešte pred konštituovaním mestského súdu, ústavný súd musí konštatovať porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov práve vo vzťahu k postupu okresného súdu. Na základe uvedených skutočností teda dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9Csp/24/2019 porušené (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

36. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

37. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní, pričom toto nie je dosiaľ právoplatne skončené, prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku nálezu).

38. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

39. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie 10 000 eur a uvádza, že dôvodom žiadosti o priznanie primeraného zadosťučinenia je predovšetkým samotná dĺžka konania a jeho nepriaznivá finančná situácia.

40. Ústavný súd pri určení sumy finančného zadosťučinenia vzal do úvahy celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ako aj to, aký význam má konanie pre sťažovateľa. Tiež zohľadnil objektívne prekážky neumožňujúce súdu vo veci konať a správanie sťažovateľa v konaní (body 23 – 26 nálezu). Z uvedených dôvodov ústavný súd považoval za primerané priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 500 eur (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhoviel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

41. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, doplnenie ústavnej sťažnosti), čo celkovo predstavuje 713,96 eur. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnomu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

42. Keďže ústavný súd po splnení zákonných podmienok sťažovateľovi uznesením č. k. I. ÚS 456/2024-13 z 21. augusta 2024 ustanovil právneho zástupcu, uložil mestskému súdu, že priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu